

KORUPCIJAS UZTVERES INDEKSS

LATVIJAS 2022. GADA RĀDĪTĀJA ANALĪZE

Starptautiskā pretkorupcijas organizācija *Transparency International* (TI) ir [publicējusi Korupcijas uztveres indeksa](#) (KUI) 2022. gada rādītājus. Salīdzinot ar 2021. gadu, Latvijas rādītājs saglabājies 59 punktu līmenī. Saņemtais punktu skaits joprojām ir ievērojami zemāks nekā virknē citu Eiropas Savienības (ES) un OECD (Eiropas sadarbības un attīstības organizācijas) valstu. Turklāt 2022. gada nemainīgais punktu skaits rada arvien lielākas bažas par to, vai Latvijai izdosies sasniegt Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027. gadam (NAP) noteikto mērķi – 2024. gadā sasniegt 64 punktus un 2027. gadā – 67 punktus. No Latvijas KUI rādītāja analīzes secināms, ka, lai gan Latvijas sniegums uzlabojas, tā pieauguma temps palēninās un gadījumā, ja netiks ieviesti drosmīgi pretkorupcijas pasākumi tādās jomās kā publisko resursu izšķērdēšanas novēršana, politiskās un biznesa integritātes veicināšana, pastāv rezultāta stagnācijas risks.

KUI rādītāji atklāj, ka vairāk nekā divas trešdaļas pasaules valstu ir ieguvušas mazāk nekā 50 punktus un vairāk nekā desmit gados vairumā valstu ir panākts vien neliels progress korupcijas apkarošanā. Kopš 2008. gada drošības situācija pasaulē ir pasliktinājusies un lielākoties tas ir noticis reģionos ar augstu korupcijas izplatību. Korupcija grauj lēmumu pieņēmēju un valdības rīcībspēju aizsargāt sabiedrību un ir drauds nacionālajai un globālajai drošībai, valsts demokrātiskai attīstībai.

Latvijas rādītājs Korupcijas uztveres indeksā

Salīdzinot ar 2021. gadu, Latvijas rādītājs *Transparency International* Korupcijas uztveres indeksa (KUI)¹ nav uzlabojies, tas ir palicis 59 punktu līmenī un ir ievērojami zemāks nekā virknē citu ES un OECD valstu. Starp 27 ES valstīm Latvija joprojām ierindojas 15. vietā. Arī ES valstu vidējais KUI rādītājs saglabājas nemainīgs 64 punktu līmenī, OECD valstu – 66 punktu līmenī (-1 punkts).

NAP rīcības virzienā “[Tiesiskums un pārvaldība](#)”, kura mērķis ir tiesiskuma un likuma ievērošanas spēcīgāšana, kas ietver arī korupcijas mazināšanu, ir paredzēts, ka Latvija 2024. gadā KUI sasniegs 64 punktus un 2027. gadā 67 punktus. Ņemot vērā Latvijas pašreizējo KUI izaugsmes tempu, ir apšaubāmi, ka izdosies šo apņemšanos sasniegt.

¹ *Transparency International* Korupcijas uztveres indeksa analizē privātā sektora uztveri par korupciju publiskajā sektorā 180 valstīs un teritorijās. Indeksa aprēķināšanā tiek izmantoti 13 dažādi analīzes avoti, tostarp rādītāji, kas saistīti ar demokrātiju un valsts pārvaldi, un veicot uzņēmēju aptaujas un ekspertu riska novērtējumus. KUI rezultāti tiek atspoguļoti skalā no 0 līdz 100, kur 0 nozīmē augstu korupcijas līmeni, bet 100 – ka valstī nav korupcijas. Tiek pieņemts, ka rezultāts zem 50 punktiem nozīmē, ka valstī pastāv būtiskas korupcijas problēmas.

KORUPCIJAS UZTVERES INDEKSS 2022



#cpi2022

www.transparency.org/cpi

EIROPAS SAVIENĪBA

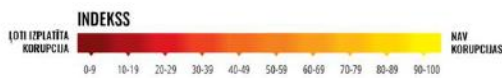
64/100

VIDEJAIS INDEKSS



LATVIJA

59/100



Avots: [Transparency International](https://www.transparency.org)

Lai gan Latvijas 2022. gada KUI rādītājs ir saglabājies nemainīgs, tas ir jāvērtē plašākā vēsturiskā griezumā. 2012. gadā KUI piedzīvoja metodoloģijas izmaiņas, kas nozīmēja arī vērtējumu skalas pārskatīšanu. Šī iemesla dēļ 2012. gadu varam uzskatīt par piemērotāko atskaites punktu salīdzināšanai ar jaunajiem rezultātiem.

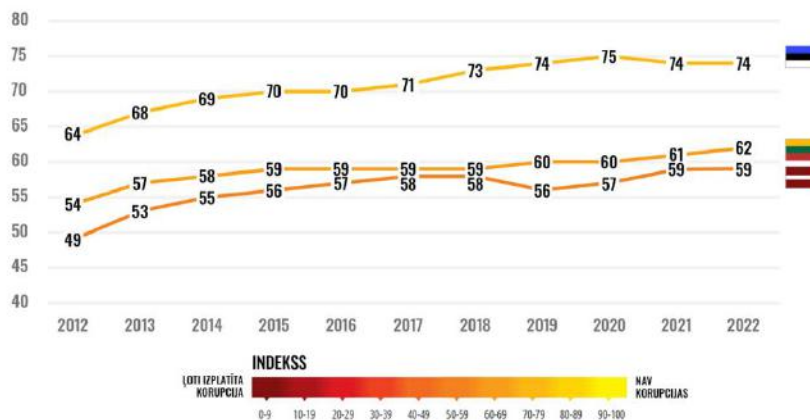
Kopš 2012. gada Latvijas rādītājs pieaudzis par 10 punktiem, tādējādi iezīmējot pozitīvu, lai arī lēnu ilgtermiņa tendenci. Arī Igaunijai ir novērojams vien 10 punktu pieaugums un līdzīgi kā Latvijai 2022. gadā rādītājs saglabājas nemainīgs – 74 punktu līmenī. Lietuvas rādītājs ir pieaudzis nedaudz lēnākā tempā (+8 punkti) un 2022. gadā sasniedzis 62 punktu līmeni (+1). Būtiski uzsvērt, ka abu kaimiņvalstu rezultāta izejas punkts 2012. gadā bija ievērojami augstāks nekā Latvijai.

KORUPCIJAS UZTVERES INDEKSS 2012-2022 LATVIJA, LIETUVA, IGAUNIJA



#cpi2022

www.transparency.org/cpi



Avots: [Transparency International](https://www.transparency.org)

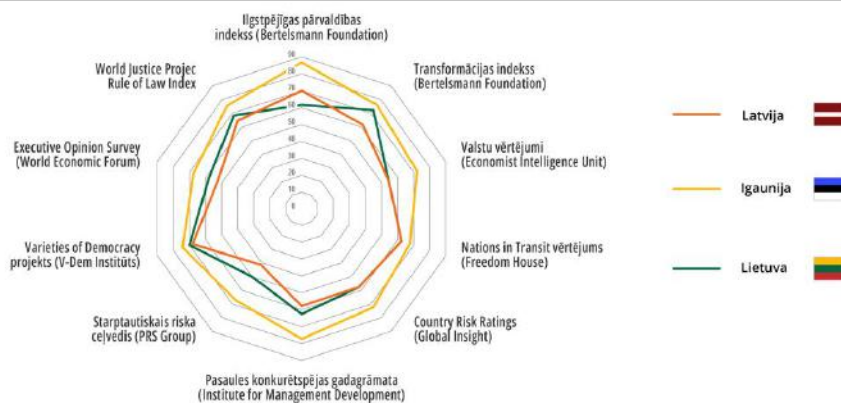
Ko mums vajadzētu secināt no šīm tendencēm? Kā Latvijas KUI rādītājs raksturo korupciju valstī un ko darīt, lai rādītāju uzlabotu? Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, Delna sniedz ieskatu avotos, kuri izmantoti, veidojot KUI.

Lai iegūtu Latvijas KUI rādītāju, TI izmantoja desmit avotus no deviņām dažādām institūcijām. Jāatzīmē, ka, aprēķinot KUI rādītāju, netiek ņemti vērā kopējie rādītāji, kas parādās izmantotajos avotos, aptaujās un ekspertu atzinumos, bet tikai tie specifiskie jautājumi, kuri saistīti ar korupciju. Pēc tam, kad TI datus iegūst, tie tiek pārvērsti punktos un punkti tiek apkopoti un prezentēti skalā no 1 līdz 100.

Latvijas 2022. gada KUI rādītāja saglabāšanās 2021. gada līmenī ir skaidrojama ar faktu, ka lielākajā daļā avotu punktu skaits saglabājies nemainīgs un izmaiņas piedzīvoja tikai trīs avoti:

- Ir notikusi ievērojama Latvijas vērtējuma samazināšanās Pasaules ekonomikas foruma uzņēmumu vadītāju 2021. gada aptaujā (*World Economic Forum Executive Opinion Survey*), kurā jautā, cik bieži uzņēmumiem ir jāveic nedokumentēti papildu maksājumi jeb jādod "kukuļi" publiskajam sektoram. Vērtējums ir samazinājies par septiņiem punktiem (59-7). Latvija zaudēja aptuveni pusi no pērnā gada uzrāviena.
- Pasaules konkurētspējas gadagrāmata (*Institute for Management Development*) vērtējumā par kukuļdošanas klātesamības uztveri punktu skaits ir palielinājies par sešiem punktiem (53+6).
- 2021. gada Pasaules tiesiskuma projektā "Tiesiskuma indekss" ([World Justice Project Rule of Law Index](#)), kurā ietverta virkne jautājumu par to, cik lielā mērā amatpersonas izmanto savu amatu personiska labuma gūšanai, Latvijas vērtējums ir pieaudzis par vienu punktu (63+1).

KORUPCIJAS UZTVERES INDEKSS 2022 VĒRTĒJUMA APSKATS – LATVIJA, LIETUVA, IGAUNIJA



Avots: [Transparency International](#)

Vienlaikus nepieciešams vērst uzmanību uz to, ka ne visos analīzes avotos ir pieejami jaunākie dati. Bertelsmana fonda Transformācijas indeksa rezultāts (*Bertelsmann Foundation Bertelsmann Foundation Transformation Index*) izmantots gan 2021., gan 2022. gada KUI rezultātu aprēķināšanā.

Latvijas un Lietuvas vērtējums būtiski atpaliek no Igaunijas vairumā analīzes avotu, izņemot "Varieties of Democracy" (V-Dem) ikgadējo Demokrātijas ziņojumu, kurā vērtēta augsta un zema līmeņa korupcijas uztvere un gadījumi, kad korupcija atstāj iespaidu uz normatīvo aktu izstrādi un ietekmē normatīvo aktu

ieviešanu. Vienīgais rādītājs, kurā Latvija ievērojami izrāvusies priekšā Lietuvai ir Bertelsmana fonda Ilgtspējīgas pārvaldības indekss, kurš apskata amatpersonu pilnvaru Jaunprātīgas izmantošanas novēršanu. Savukārt Igaunijai vislielākais izrāviens no Latvijas vērojams šajos piecos avotos:

- Bertelsmana fonda Ilgtspējīgas pārvaldības indekss,
- “PRS Group” Starptautiskā valstu riska rādītājs (ICRG),
- Pasaules ekonomikas foruma aptauja,
- Pasaules konkurētspējas pētniecības centra Konkurētspējas gadagrāmatas ziņojums,
- Žurnāla “The Economist” izdevēja pētījumu grupas “Economist Intelligence Unit” valstu vērtējumi.

Vienlaikus, salīdzinot Latvijas sniegumu ne vien ar kaimiņvalstīm, bet plašāk arī ar ES un OECD valstīm, redzams, ka Bertelsmana fonda Ilgtspējīgas pārvaldības indeksā Latvija uzrāda labāku sniegumu nekā vidēji šajā grupās. Tāpat Latvijas sniegums ir labāks Bertelsmana fonda Transformācijas indeksā un *Nations in Transit* vērtējumā (*Freedom House*). Tomēr pārējos četros iepriekš nosauktajos avotos Latvija ievērojami atpaliek no šo valstu grupu vidējiem rādītājiem:

- “PRS Group” Starptautiskā valstu riska rādītājā Latvija būtiski atpaliek no ES vidējā (-21) un OECD vidējā (-24). Vienlaikus Latvijas vērtējums šogad palicis nemainīgs, kamēr salīdzinātajām grupām nedaudz samazinājies.
- Pasaules ekonomikas foruma aptaujā Latvija atpaliek no ES valstīm (-6) un OECD (-10), šogad vērtējumam samazinoties gan Latvijai, gan salīdzinātajām valstu grupām.
- Latvija nedaudz atpaliek Pasaules konkurētspējas pētniecības centra Konkurētspējas gadagrāmatas ziņojumā no ES (-3) un OECD (-7). Šogad vērtējums ir uzlabojies gan Latvijai, gan salīdzinātajām valstu grupām.
- Žurnāla “The Economist” izdevēja pētījumu grupas “Economist Intelligence Unit” valstu vērtējumā Latvija atpaliek no ES (-8) un OECD vidējā rādītāja (-13). Latvijai un salīdzinātajām grupām vērtējums paliek 2021. gada līmenī.

Rūpīgāk aplūkojot uzskaitītajos analīzes avotos izskatītos specifiskos jautājumus, Delna identificē trīs jomas, kurās Latvijai joprojām ir lielākais potenciāls savu sniegumu uzlabot un izvairīties no KUI rezultāta stagnācijas iestāšanās:

- politiskā godprātība (*political integrity*),
- biznesa godprātība (*business integrity*),
- publisko resursu izšķērdēšanas novēršana.

Politiskā godprātība

Politiskās godprātības jomā Latvijas rādītājs ir 41 no 100 punktiem “PRS Group” Starptautiskā valstu riska novērtējumā, saglabājoties 2021. gada rezultātu līmenī. Šajā avotā vērtēti politiskās korupcijas un interešu konflikta riski. Latvijas rādītājs ir zemākais ES, vienā līmenī ar Grieķiju, Slovākiju, Poliju, Maltu, Ungāriju un Rumāniju. Latvijas rādītājs joprojām atpaliek no Igaunijas par 26 punktiem un no Lietuvas par 9 punktiem. Lai arī Latvijas valdība ir veikusi pasākumus, lai novērstu politiskās korupcijas riskus, rezultāta nemainīgums trešo gadu pēc kārtas vedina domāt, ka Latvijā šajā jomā ir vērojama stagnācija.

Neraugoties uz to, ka Latvijā pēdējos gados ir pieņemti grozījumi tiesību aktos par interešu konflikta novēršanu amatpersonas darbā, kas, cita starpā, aizliedz valsts amatpersonām ieņemt algotus amatus pilsoniskās sabiedrības organizācijās, fondos un/vai sociālajos uzņēmumos. Ir izpildītas [GRECO Piektās novērtēšanas kārtas rekomendācijas](#) korupcijas novēršanai un godprātības veicināšanai centrālajā valdībā un atsevišķās tiesībsardzības iestādēs, Latvijai jāturpina normatīvā regulējuma pilnveide, nosakot pienākumu augsta līmeņa valsts amatpersonām deklarēt privātās intereses tiklīdz tās rodas, nevis tikai reizi gadā, iesniedzot valsts amatpersonas deklarāciju. Ir jāuzlabo metodoloģija un procedūras valsts amatpersonas interešu padziļinātai novērtēšanai valsts amatpersonu deklarācijās un jāveic valsts amatpersonu, tai skaitā Saeimas deputātu apmācības.

Delna jau iepriekš vairākkārt norādījusi valdībai un lēmumu pieņēmējiem nepieciešamību uzlabot Valsts ieņēmumu dienesta (VID) valsts amatpersonu deklarāciju datubāzes datu kvalitāti, pieejamību (tai skaitā mašīnlasāmā formātā) un lietotājdraudzīgumu. Datu pieejamība mašīnlasāmā formātā atvieglotu mediju un pilsoniskās sabiedrības spēju pamanīt pārkāpumus, veidot inovatīvus datu analīzes rīkus un ziņot par tiem atbildīgajām iestādēm. Labs piemērs šim ir tīmekļa vietnes www.deputatiuzdelnas.lv jaunā versija, kas ir lietotājam draudzīga un dod iespēju aplūkot 13. Saeimas deputātu deklarētās intereses 2018., 2019. un 2020. gadā. VID mājaslapā būtu jāpublicē arī pilns amatpersonu reģistrs atvērto datu formātā.

Ir jāievieš GRECO Ceturtās novērtēšanas kārtas ziņojumā (2012) iekļautās rekomendācijas par Saeimas deputātu ētikas kodeksa pārskatīšanu un atjaunošanu, papildinot to ar praktiskiem pasākumiem, lai nodrošinātu adekvātas ētikas un korupcijas novēršanas vadlīnijas. Politiskās godprātības stiprināšanai ir jāpārskata ētikas kodeksu esamība un praktiska pielietošana pašvaldībās un valsts pārvaldes institūcijās.

2022. gada 13. oktobrī Saeimā pieņemtais Interešu pārstāvības (lobēšanas) atklātības likums ir vērtējams kā pareizs solis politiskā godaprāta stiprināšanā. Tai pat laikā jāņem vērā fakts, ka būtiskas likuma normas stāsies spēkā 2025. gadā un likuma ietekmi uz KUI rezultātiem redzēsīm tikai nākamajos gados.

Grozījumi Politisko partiju finansēšanas likumā, kas stājās spēkā 2020. gadā, ir sešas reizes palielinājuši valsts budžeta līdzekļu apjomu politiskajām partijām, lai mazinātu to atkarību no privātajiem ziedotājiem. Tomēr regulējumā novērojama virkne trūkumu un KNAB Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna (KNAPP) projektā (2021–2025) ir norādīts, ka viens no uzdevumiem nākamajos gados būs: “Pārskatīt un izvērtēt esošo valsts budžeta finansējuma piešķiršanas modeli politiskajām organizācijām (partijām) un sniegt priekšlikumus tā pilnveidei, tai skaitā izvērtēt iespējas piešķirt valsts budžeta finansējumu arī reģionālajām politiskajām organizācijām (partijām).” Šis uzdevums joprojām nav paveikts un uztraucošs ir fakts, ka KNAPP joprojām (2023. gada janvārī) nav apstiprināts.

Biznesa godprātība

Latvijas rādītājs (52 no 100 punktiem) Pasaules ekonomikas foruma uzņēmumu vadītāju 2021. gada aptaujā iezīmē ievērojamu samazinājumu, salīdzinot ar pagājušā gada rezultātu (59) un tas ir viens no rādītājiem, kurā Latvija visvairāk atpaliek no Igaunijas. Šajā avotā uzņēmējiem tiek jautāts, cik bieži ir jāveic nedokumentēti papildu maksājumi, proti, jādod “kukuļi”. Jāatzīmē arī fakts, ka Latvijas rezultāts palielinājies Pasaules konkurētspējas gadagrāmatas 2022. gada aptaujā, rezultātam pieaugot no 53 punktiem līdz 59. Arī šis avots apskata kukuļdošanas klātbūtni. Attiecīgi varam secināt, ka attiecībā uz kukuļdošanas klātbūtni kopumā rezultāts saglabājies iepriekšējā gada līmenī.

Pasaules ekonomikas foruma Globālās nākotnes padomes pārredzamības un pretkorupcijas padomes biznesa integritātes programma iekļauj uzņēmumu apņemšanos atklāt datus un informāciju, kas ir būtiska integritātei, piemēram, uzņēmuma pretkorupcijas politiku un statistiku par to izpildi, patiesajiem labuma guvējiem un darījumiem citās valstīs, kā arī politisko iesaistīšanos (piemēram, lobēšanas aktivitātes un finanšu darījumi ar valsts amatpersonām un politiķiem). Daļēji ar šo jomu saistīto problemātiku var risināt Interesu pārstāvības atklātības likuma ieviešana un ar to nav jā kavējas. Patieso labuma guvēju reģistrs Latvijā jau pastāv un līdz šim ir uzskatīts par vienu no labākajiem pasaulē un Latvijai arī turpmāk ir jāspēj saglabāt šī reģistra publisko pieejamību.

Papildu tam jāīsteno mērķtiecīgs izglītojošais darbs par labas korporatīvās pārvaldības un pretkorupcijas politikas ieguvumiem. Delna 2021. gadā pētīja Latvijas lielāko uzņēmumu praksi un nostāju pretkorupcijas datu publiskošanā. Secinājām, ka pieprasījums pēc biznesa atklātības aug ne vien rietumvalstīs, bet arī Latvijā. Vairāki uzņēmumi norādīja, ka arvien lielāks spiediens atklāt nefinanšu informāciju nāk gan no investoriem, gan sadarbības partneriem (citiem uzņēmumiem, piegādātājiem, klientiem). Delna arī 2021. gada novembrī publicēja [pētījumu par Latvijas vērtīgāko uzņēmumu praksi informācijas un uzņēmuma pretkorupcijas politikas atklāšanā](#) un [atklāta biznesa vadlīnijas](#), kā arī uzsāka iniciatīvu uzņēmumiem [“Nulles tolerance pret korupciju”](#). Delna pētījumā secināja, ka gandrīz 1/3 daļa Latvijas vērtīgāko uzņēmumu savās mājaslapās nav publicējuši pretkorupcijas un biznesa integritātes datus.

TI 2022. gada publicētajā ziņojumā *Exporting Corruption 2022: Assessing Enforcement of the OECD Anti-Bribery Convention* analizēts OECD dalībvalstu paveiktais, ieviešot Konvenciju par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos no 2018. līdz 2021. gadam. Latvija ir viena no divām valstīm, otra ir Peru, kam izdevies rezultātu kopš 2020. gada uzlabot, taču ziņojumā joprojām sniegta virkne rekomendāciju, kas Latvijā jāievieš, lai novērst starptautiskas kukuļošanas gadījumus.

Publisko resursu izšķērdēšanas novēršana

2021. gadā publiskajā telpā plašu rezonansi guva tā sauktā [“Būvnieku kartela lieta”](#) un ar to saistītie aizdomīgie iepirkumi. Izskanējusī informācija liecināja, ka pasūtītāji saņēma nevis konkurējošus pretendentu piedāvājumus, bet gan konkurenci imitējošus, kas “deformēja” Latvijas būvniecības nozari. Vairāk nekā puse šo iepirkumu bija tapuši ar ES līdzfinansējumu.

Delna 2021. gadā [vērsa uzmanību](#) uz to, ka valsts budžeta sagatavošanas procesu Ministru kabinets veic likumam neatbilstošā veidā. Normatīvā regulējuma ignorēšana budžeta projekta sagatavošanas procesā degradē jēgpilnas sabiedrības iesaistes un pārraudzības iespēju, norāda uz parlamentārās kontroles trūkumu pār izpildvaru. Šis jautājums būtu jārisina, bet tas joprojām nav politiskajā dienas kārtībā.

Sabiedrības uzmanību regulāri piesaista dažādi skandāli saistībā ar Saeimas budžeta izlietojumu. Aktuālākie no tiem par Saeimas apjomīgo autoparku, [nepamatotām dzīvokļu un transporta kompensācijām](#). Saeima ir vienīgā iestāde, kuras izdevumu likumību un lietderību neredvidē Valsts kontrole. 14. Saeimai būtu jāveic grozījumi Saeimas Kārtības rullī, pilnvarojot Valsts kontrolei šo funkciju.

2022. gada 3. martā pieņemtie grozījumi Publisko iepirkumu likumā stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī, paredzot izveidot publiski pieejamu publisko iepirkumu līgumu reģistru. Tāpat paredzētas arī plašākas kontroles un uzraudzības iespējas, lai pārliecinātos, ka līgumi izpildīti atbilstoši līgumā paredzētajam. Delnas ieskatā ir jāturpina pilnveidot publisko iepirkumu sistēmu – jāparedz, ka informācija par veiktajam

cenu aptaujām un zemsliedzņa iepirkumiem tiek publicēta un trešās puses var iesniegt sūdzības iepirkumu uzraudzības birojam par iespējams pretlikumīgu rīcību publiskajos iepirkumos.

Kopsavilkums un ieteikumi

Desmit gados Latvijas kopējais sniegums korupcijas apkarošanā ir ar pozitīvu tendenci (KUI no 49 līdz 59 punktiem), tikai tas ir par lēnu un rada iesaīdu, ka cīņā ar korupciju iestājusies stagnācija. Ja netiks ieviesti drosmīgi pretkorupcijas pasākumi tādās jomās kā publisko resursu izšķērdēšanas novēršana, politiskais un biznesa godaprāts, Latvija nespēs sasniegt savus attīstības mērķus un NAP minētos korupcijas apkarošanas rādītājus – 2024. gadā 64 punktus un 2027. gadā – 67 punktus. Korupcija klātesamība politiskajā un tiesiskajā sistēmā un cilvēku savstarpējās attiecībās apdraudēs mūsu drošību, demokrātiskās vērtības un tiesiskumu. Balstoties uz veikto analīzi, Delna iesaka lēmumu pieņēmējiem un valdībai stiprināt darbu pie līdz šim nepaveiktajiem darbiem un uzsākt jaunas iniciatīvas 2023. gadā:

Politiskā godprātība

- Interesu pārstāvības atklātības likuma ieviešana un pilnveīde.
- Interesu konflikta pārvaldības sistēmas un risku novērtējums, jānovērš trūkumi pārvaldībā, un jāveido sistēma, kas ir atbilstoša mūsdienu vajadzībām un balstās GRECO rekomendācijās. Izvērtēt nepieciešamību ieviest privāto interešu deklarāciju augsta līmeņa amatpersonu ģimenes locekļiem.
- Jāstiprina pasākumi interešu konflikta novēršanai: i) ieviešot mehānismu augsta līmeņa amatpersonām deklarēt privātās intereses, tiklīdz tās rodas; ii) nodrošinot valsts amatpersonu deklarāciju pieejamību mašīnlasāmā formātā; un iii) uzlabojot VID valsts amatpersonu deklarāciju un citu datu kvalitāti un pieejamību.
- Grozījumi jaunajā Pašvaldību likumā, skaidri nodalot lēmējvaru no izpildvaras un liedzot iespēju deputātam ieņemt vadītāja amatu pašvaldības iestādē.
- Valsts pārvaldes institūcijām ir jāseko prokuratūras piemēram un jāizstrādā vai jāatjauno ētikas kodeksi un jāiedzīvina institūciju ikdienā.
- Jāpārskata valsts finansējuma politiskajām partijām piešķiršanas modelis, nodrošinot godīgāku sistēmu attiecībā uz partijām bez nacionāla līmeņa ambīcijām un novēršot citas nepilnības.
- Grozījumi Saeimas kārtības rullī, uzlabojot likumdošanas procesa izsekojamību un nostiprinot regulējumā Saeimas komisiju darba organizācijas labās prakses.

Biznesa godprātība

- Jāveicina godīgums uzņēmējdarbībā, mudinot uzņēmējus būt proaktīvākiem centienos novērst un atklāt korupciju, kā arī atklāt un publiskot uzņēmuma datus un informāciju, kas attiecas uz korupcijas novēršanu un pretkorupcijas sistēmām.
- Izstrādāt regulējumu, kas nosaka kompensācijas pusēm, kas cieš no ārvalstu kukuļošanas gadījumiem (*victims compensation*).
- Nodrošināt, ka ārvalstu kukuļošanas definīcija ir pietiekami plaša un saskanīga ar Pretkukuļošanas konvencijas pirmo pantu, piemēram, paredzot saukšanu pie atbildības par kukuļošanas nolūku gadījumos, kad izteikts kukuļošanas solījums.
- Jāceļ izpratne un informētība par korupcijas un kukuļdošanas formām privātajā sektorā.

Publisko resursu izšķērdēšanas novēršana

- Jāpapildina esošie publisko iepirkumu kontroles mehānismi ar atklātiem un līdzdalīgiem uzraudzības pasākumiem, iesaistot tajos pilsonisko sabiedrību (piemēram, integritātes paktiem).
- Uzlabojumi valsts budžeta pieņemšanas procesā, novēršot sistemātiskus normatīvo aktu pārkāpumus un bez būtiskas nepieciešamības ierobežotu atklātību.
- Lielāka informācijas atklātība par līgumiem, kas noslēgti, organizējot cenu aptaujas, un zemsliedzīga iepirkumos.
- Noteikt IUB pienākumu izskatīt trešo pušu iesniegtas sūdzības par iepirkumiem.
- Nepieciešams veikt grozījumus Saeimas kārtības rullī, nodrošinot pilnvaras Valsts kontrolei veikt Saeimas budžeta revīziju.

“Sabiedrība par atklātību – Delna” / *Transparency International Latvia*

ti@delna.lv | www.delna.lv

2023. gada 31. janvārī

Šī analīze ir publicēta ar Islandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas atbalstu caur EEZ un Norvēģijas grantu programmu “Aktīvo iedzīvotāju fonds”. Par analīzes saturu atbild biedrība “Sabiedrība par atklātību – Delna”.

Iceland 
Liechtenstein **Active**
Norway **citizens fund**